

- (керівники), Ю.В. Головач та ін.; Київ. держ. лінгв. ун-т та ін. Київ : Британська рада, 2001. 245 с.
4. Пасічник О. Сучасні технології навчання як засіб самореалізації студентів в освітньому середовищі ЗВО. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Вип. 69. С. 162–166.
  5. Гриднева Б. Подготовка современного инженера посредством преподавания иностранного языка. Современные образовательные технологии и их использование в системе гуманитарной подготовки инженеров : мат-лы II Всерос. науч.-метод. конф., 2–3 декабря 2010 г. Москва : МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2010. С. 113–115.
  6. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. С. 338–339.

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

*Євген Мамчур,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
E-mail mamchur1g@gmail.com*

Культура професійного спілкування фахівця нині є однією з найважливіших проблем у підготовці майбутніх учителів, оскільки відсутність відповідної культури професійного спілкування у молодого педагога викликає нерозуміння і безпорадність. Оволодіння основами будь-якої професії розпочинається із засвоєння певної суми загальних і професійних знань, а також оволодіння основними способами розв'язання професійних завдань, тобто оволодіння мовою професійного спілкування. Знати мову професії – це вільно володіти багатим лексичним матеріалом із фаху, дотримуватися граматичних, стилістичних, акцентуаційних норм професійного спілкування.

Питання формування мовленнєвої культури особистості порушувало чимало дослідників: Н. Бабич, А. Богуш, С. Єрмоленко, Л. Мацько, М. Пентилюк, Л. Паламар, О. Сербенська, С. Шевчук, однак питання щодо культури мовлення як складової педагогічного спілкування є актуальним по сьогоднішній день.

Мова як природна знакова система обслуговує суспільство для здійснення насамперед основних операцій з інформацією: її створення, зберігання, трансляцією, опрацювання, трансформацією, обмін тощо. Наскільки ми володіємо мовою, настільки ми ясно, точно, нормативно формуємо й передаємо свої думки та адекватно розуміємо інформацію інших. Саме тому завдання кожного вчителя – досконало володіти мовою, і в першу чергу в обраній галузі професійних знань, щоб вільно мислити засобами рідної мови.

Складником успіху педагога в сучасному освітньому просторі є рівень його професійного мовлення, майстерне володіння термінологічною лексикою, глибоке розуміння професійних понять і явищ, культура спілкування загалом. Педагогічне спілкування містить в собі резерв підвищення професійної майстерності педагога, удосконалення організації, педагогічної діяльності і навчально-виховного процесу. Професійна культура спілкування викладача – це соціально значущий показник його здібностей, уміння здійснювати свої взаємини зі студентами, іншими людьми, здатність та вміння сприймати, розуміти співрозмовника.

Володіння мовою, уміння спілкуватися, вести гармонійний діалог і домагатися успіху в педагогічній комунікації – найважливіші складові професійних умінь майбутнього вчителя. Професійно-мовленнєва культура – це не тільки необхідна складова добре підготовленого фахівця, але і показник мислення, його загальної культури.

Педагог у своїй діяльності повинен прагнути реалізовувати всі функції спілкування: бути і джерелом інформації, і людиною, що пізнає іншу людину або групу людей, і організатором колективної діяльності та взаємовідносин. Професійне педагогічне спілкування є комунікативною взаємодією педагога з учнями, батьками, колегами, оскільки спрямоване на встановлення сприятливого психологічного клімату, позитивних взаємин і стосунків. Таке спілкування забезпечує культуру людських відносин, допомагає у засвоєнні знань, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій під час навчально-виховного процесу.

Здатність фахівця демонструвати належні особистісні якості в ситуаціях професійного спілкування, мобілізуючи для цього знання фахової термінології, вміння та навички використовувати з точністю і з лінгвістичною правильністю терміни в усному і писемному професійному мовленні відповідно до нормативних вимог, створює умови для обміну ставленнями, переживаннями, допомагає самоутвердженню дитини в колективі, забезпечує співробітництво і співтворчість у групі.

При підготовці вчителя у вищому навчальному закладі центральне місце для розвитку професійно-мовленнєвої культури спілкування відводиться вивченню дисципліни з рідної та іноземної мов, адже від правильної мови та вимови багато чого залежить.

Здійснення взаємодії у навчально-виховному процесі, педагогічного впливу педагога на учнів відбувається за допомогою мовлення, тому його специфіка суттєво впливає на ефективність комунікативного процесу. Більше того, мова вчителя для молодого підростаючого покоління є зразком для наслідування у мовній комунікації. Слушним, на нашу думку, є визначення В. Пасинок, що «Культура мовлення – широке і об'ємне поняття, але передусім це – грамотність побудови фраз, простота і зрозумілість викладу, виразність, яка досягається вмінням дібрати потрібні слова та синтаксичні конструкції та активним використанням основних компонентів виразності усного мовлення – тону, динаміки звучання голосу, темпу, пауз, наголосів, інтонації, дикції, правильна вимова слів, правильне використання спеціальної термінології, не

багатослів'я» [2, с. 34]. Безперечно, для ефективного педагогічного спілкування, здійснення професійної діяльності важливими є: бездоганна дикція педагога, дотримання всіх орфоепічних норм сучасної української літературної мови, добре поставлений голос, інтонаційне навантаження, уміле володіння невербальними засобами.

Отже, культура професійного мовлення майбутніх учителя є невід'ємною частиною формування і розвитку його професійних і ділових якостей, органічною потребою для навчання та національного виховання учнів. Культура спілкування педагога є професійно значущою якістю особистості. формою реалізації педагогічного відношення щодо навчання та виховання учнів.

Список використаних джерел

1. Боринштейн Є. Соціокультурні особливості мовної особистості. Соціальна психологія. 2004. №5. С. 63-71.
2. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення: навч. посіб. В.Г. Пасинок. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 228с.

ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ У ФАХОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

*Лідія Мамчур,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту,
Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти,
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
E-mail: 1508mamchur@gmail.com*

Зміни, що відбулися в умовах воєнного часу в свідомості громадян сучасної України, потребують перегляду стратегії освіти, формування і розвитку у здобувачів освіти всіх рівнів національної свідомості, національної ідентичності, національних цінностей.

Підготовка майбутнього фахівця-педагога вимагає від закладів вищої педагогічної освіти формувати у них як професійну компетентність, так і активну громадянську позицію, національно-ціннісну орієнтацію. Для професійної компетентності і подальшого професійного зростання майбутнього педагога Нової української школи необхідна певна система професійно-ціннісних орієнтацій, а тому важливим завданням сучасної підготовки майбутнього вчителя-словесника є формування професійно-ціннісних якостей. Цінності є найважливішим елементом культури особистості і фіксують те, що склалося в менталітеті народу або проголошено як норма. А тому процес навчання має здійснюватися так аби вчитель до цінностей навчання відносив: 1) цілі навчання, які повинні бути спрямовані на формування досвіду розуміння наукових і людських (гуманних) цінностей і явищ навколишнього світу; 2) знання, отримані в процесі навчання; 3) результат навчання, що передбачає